

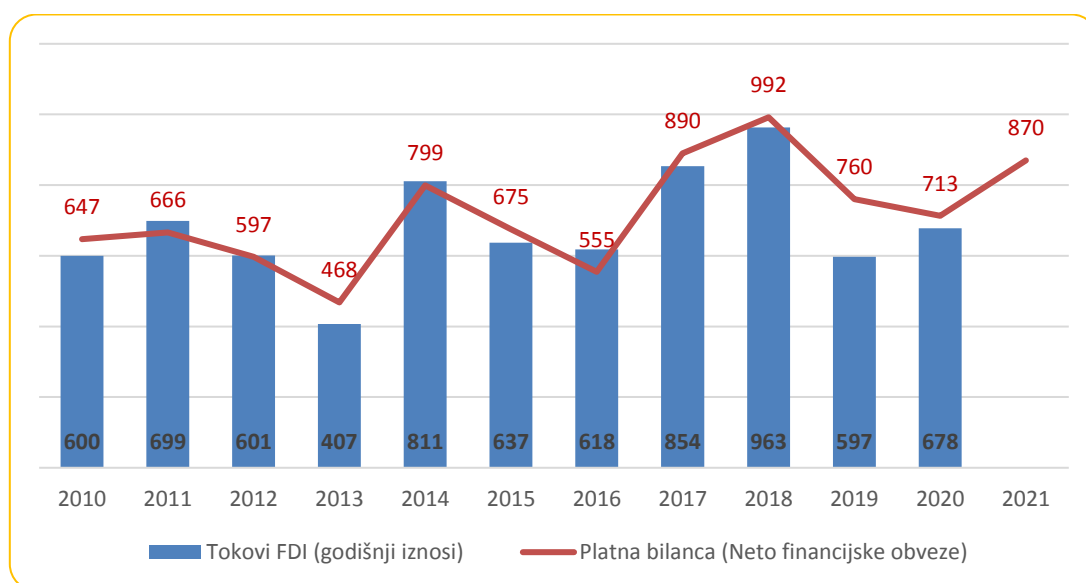
Izravna inozemna ulaganja – stanje i performanse

Izravna inozemna ulaganja u Bosni i Hercegovini su i pored pandemije COVID-19 u porastu. Stabilan iznos izravnih inozemnih ulaganja u 2020. su potaknule reinvestirane zarade, a povećanje u 2021. godine nagovještava pozitivan trend izravnih inozemnih ulaganja u Bosni i Hercegovini.

U 2020. godini, prema podacima Centralne banke BiH (CBBH), izravna inozemna ulaganja su iznosila 678.2 milijuna KM ili 346.8 milijuna eura i porasla su 13.7% u odnosu na prethodnu godinu.

Zvanični podaci o izravnim inozemnim ulaganima za 2021. godinu se očekuju u kolovozu tekuće godine, a prema prvim preliminarnim podacima Centralna banka u okviru Platne bilance BiH, stavka neto financijske obveze, za 2021. godine iznosi 869.9 milijuna KM ili 444.8 milijuna eura, što je povećanje 22.1% u odnosu na 2020. godinu (prema istom izvoru).

Pregled iznosa izravnih inozemnih ulaganja i neto financijskih obveza u BiH, milijuni KM

Izvor: Centralna banka BiH, ožujak 2022. godine

Bosna i Hercegovina je u 2007. godini imala najveći registrirani priljev izravnih inozemnih ulaganja od 2.6 milijardi KM, zahvaljujući privatizaciji velikih državnih tvrtki. U 2008. godini priljev inozemnih ulaganja od 1.3 milijarde KM je bio zadovoljavajući, naročito jer je realiziran bez značajnije privatizacije i sa pozitivnom strukturom (ulaganje u proizvodni sektor i visoko sudjelovanje greenfield ulaganja).

Globalna ekonomska kriza je utjecala na značajno smanjenje ulaganja u 2009. godini. U razdoblju 2010-2020. godina, trend kretanja izravnih inozemnih ulaganja je

promjenljiv i neujednačen. Godišnja prosječna razina inozemnih ulaganja za prethodnih pet godina iznosi 742 milijuna KM, a 2018. je registriran najveći godišnji iznos u navedenom razdoblju.

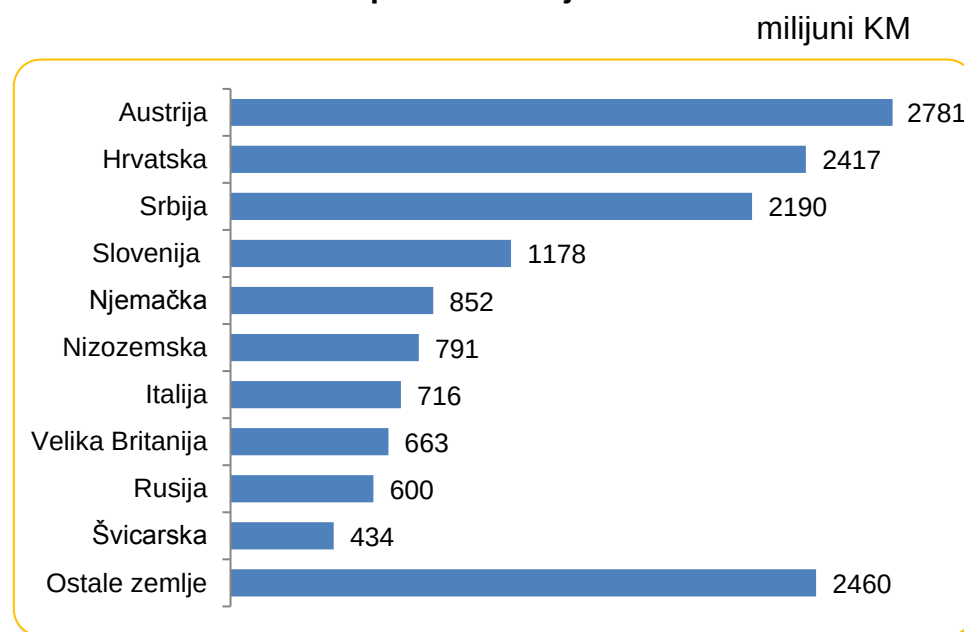
Nakon pada u 2019. godini, izravna inozemna ulaganja u 2020. su porasla 13.7% (ili za 81.5 milijuna KM). Kako je saopćeno iz Centralne banke BiH: "Prilivi investicija se mogu okarakterizirati kao relativno dobri obzirom na duboku globalnu recesiju koja je utjecala na sposobnost stranih ulagača. Međutim, treba istaći da su glavninu investicija predstavljale reinvestirane zarade iz postojećih poduzeća sa stranim investicijama, dok su investicije u formi vlasničkih udjela bile mnogo niže."

Stanje izravnih inozemnih ulaganja na kraju prosinca 2020. godine

Cjelokupna izravna inozemna ulaganja u Bosni i Hercegovini od 15,082 milijuna KM (7,711 milijuna eura), zaključno sa prosincem 2020. godine, odnose se na vlasničke udjele i zadržane zarade u iznosu od 12,117 milijuna KM (6,195 milijuna eura) i ostali kapital u iznosu od 2,965 milijuna KM (1,516 milijuna eura).

Prema ukupnim iznosima, na kraju prosinca 2020. godine, zemlje koje su investirale najviše u BiH su: Austrija (2,781 milijuna KM), Hrvatska (2,417), Srbija (2,190) i Slovenija (1,178 milijuna KM). Uz ulaganja iz Ruske Federacije i sa Bliskog istoka, europske zemlje su i dalje najznačajniji investitori u Bosni i Hercegovini. Izravna inozemna ulaganja iz EU 27 zemalja čine 64% ukupnih ulaganja u BiH.

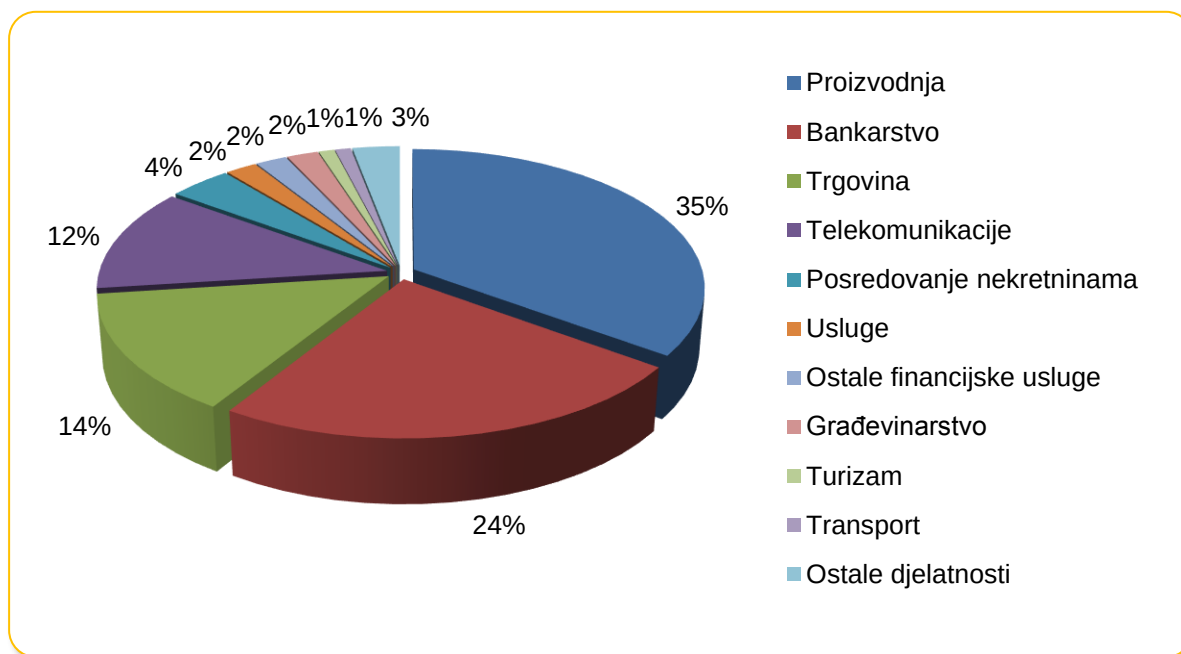
Najznačajnije zemlje ulagači u BiH, svibanj 1994 - prosinac 2020, Ukupno 15.1 milijardi KM

Izvor: Centralna banka BiH (CBBH), rujan 2021. godine

Najznačajniji iznos izravnih inozemnih ulaganja je registriran u sektor proizvodnje (primarna, industrijska i proizvodnja struje) 35% od ukupnih ulaganja, slijede bankarski sektor sa 24%, trgovina 14% i telekomunikacije 12%.

Stanje izravnih inozemnih ulaganja po sektorima (%) svibanj 1994 - prosinac 2020.

Izvor: Centralna banka BiH (CBBH), rujan 2021. godine

Izravna inozemna ulaganja u Bosni i Hercegovini u 2020. godini

U strukturi izravnih inozemnih ulaganja u 2020. godini (678 milijuna KM ili 347 milijuna eura), na vlasničke udjele se odnosi 152.5 milijuna KM (ili 77.9 milijuna eura), zadržane zarade su 586.3 milijuna KM (299.8 milijuna eura), dok je ostali kapital bio negativan - 60.5 milijuna KM (-30.9 milijuna eura). Promatrajući strukturu ulaganja u prethodnoj godini evidentno je da su reinvesticije tvrtki sa inozemnim kapitalom održale razinu ulaganja u 2020. godini. Vlasnički udjeli su bili niži u odnosu na prethodne godine, dok je negativan iznos ostalog kapitala posljedica moguće obveze po osnovu zaduženja.

Povećanje ulaganja od 13.7% u 2020. godini jeste pozitivan pokazatelj obzirom na snažan negativan utjecaj pandemije u globalnim tokovima inozemnih ulaganja, ali treba uzeti u obzir da je procent rasta izražen u odnosu na prethodnu godinu u kojoj je registrirana niska razina izravnih inozemnih ulaganja u BiH. Povećanje inozemnih ulaganja potaknule su reinvestirane zarade, što potvrđuje pozitivno poslovanje i širenje kapaciteta postojećih inozemnih tvrtki, a to je svakako dobar pokazatelj i za nove potencijalne ulagače.

Zemlje koje su u Bosnu i Hercegovinu u 2020. godini najviše investirale su Hrvatska (149.4 milijuna KM) i Srbija (135.3 milijuna KM). Značajnija ulaganja u 2020. godini su registrirale: Njemačka (77.5 milijuna KM), Velika Britanija (75.2 milijuna KM), Austrija (71.4), Slovenija (71.3), Turska (54.9) i Italija (37.2 milijuna KM).

Prema saopćenju Centralne banke BiH, promatrano po djelatnostima, najviše inozemnih ulaganja je realizirano u oblasti finansijskih uslužnih djelatnosti (bankarski sektor) u iznosu 157 milijuna KM, zatim u oblasti trgovine na veliko 93.9 milijuna KM, te u oblasti proizvodnje električne energije 88.6 milijuna KM. Uz navedene djelatnosti značajno povećanje registrirano je za: Trgovinu na malo (42.8 milijuna KM), Poslovanje nekretninama (41.8), Proizvodnju kemikalija i kemijskih proizvoda (37.7), Vađenje metalnih ruda (32.0), Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica (30.7) i Proizvodnja prehrambenih proizvoda (27.7 milijuna KM).

Promatrano po djelokruzima pripadništva u 2020. godini u Federaciji BiH je registrirano 390.2 milijuna KM izravnih inozemnih ulaganja (ili učešće 57.5% u godišnjem iznosu), u Republici Srpskoj 285.1 milijuna KM (učešće 42.0%), a u Brčko Distriktu 3.0 milijuna KM (učešće 0.5%).

Prema preliminarnim podacima u 2021. godini je registrirano povećanje izravnih inozemnih ulaganja. Uz napomenu da su preliminarni podaci podložni naknadnim revizijama, registrirano povećanje potvrđuje očekivanja o pozitivnom trendu inozemnih ulaganja u Bosni i Hercegovini. Svjedočenja ili „uspješne priče“ inozemnih ulagača potvrđuju da je Bosna i Hercegovina povoljna destinacija za izravna inozemna ulaganja, te da treba biti optimističan glede priljeva ulaganja u narednom razdoblju. Očekivanja o povećanju razine inozemnih ulaganja temelje se na mogućnostima za ulaganje, privatizaciji strateških tvrtki, izraženom interesu potencijalnih ulagača, kao i projektima koji su u fazi realiziranja.

Travanj 2022. godine